

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ES ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Főszerkesztő: Dr. BOROS GYÖRGY

Szerkesztő: P AP DOMOKOS

Előfizetési ár: Egész évre 20 L. Magyarországra: 26 L. Egyes szám ára 3 L. Akik a 20 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferencz-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítói-díj 100 L. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárhoz küldendő Clujra (Kolozsvárra.)

Az én örömem mindnyájatoké.

*A reménységnek Istene töltson
be titeket minden örömmel.
Rom. 15. 13.*

Őszre fordult az idő és még sincsen vége minden örömmek és vigságnak. A nap alá hajolt más tájak felé, de sugarában még mindig küld nekünk fényt és meleget. A sárguló falevél aranyzsinben mutatja, hogy benne még van élet és erő. De a barázda között sorban kibuvó rózsaszínű-zöld szálacskák ezerei már egyenesen bizonyítják, hogy az új élet megkezdődött, mielőtt a régi elmúlt volna.

Ha az idős emberek lankadása bánatossá tesz néhány órára, a gyermekek és ifjak zaja fölébreszt egy örökkévalóságra. Nem állandó a bánat fellege, de állandó a nap sugara s a reménység áldása. Ha a felhő utjába áll olykoron, annál kedvezőbb amikor újra megjelenik és végezi azt a nagy munkát, amely halállal kezdődik, föltámadással folytatódik és örökké tart. Mikor a zöld vetést megpillantom az aranyzsinű búzaszemet többé nem siratom, mert előttem már bizonyos a tavasz és a tavasz biztosítja a kalászt érlelő nyarat.

Ez az isteni munka tökéletessége. Ez az én örömem forrása és az én örömem mindnyájatoké, ha él hitetek és nem lankad reménységetek.

Es ha lankadni kezd a munkás hét erős küzdése miatt, közeledik az Urnapja; és szólni fog az Isten igéje először ércnyelven, azután a ti ajakatokon, mint drága istendicséret, majd a jó pásztor szájából, mint boldogító evangélium. Én tudom, hogy ez a boldogság nem marad el, én hiszem, hogy ő, akibe helyeztük minden reménységünket, visszahozza számunkra az öröm napját. Én látom az éj sötétségében is a nappal fényességét, mert én lelkemmel látok, mert az én lelkemet az égi fény örök világossággal teite gazdaggá. Ti lélekben testvéreim tanuljatok látni, tudjatok hinni és ne szünetek reménykedni.

Az évi nagy találkozó.

— Beszámoló a D. F. Egylet 39-ik közgyűléséről. —

A régi szép időkből megmaradt még az az örömnk, hogy évenként egyszer, a Főtanácsi gyűlések alkalmával kolozsvári Sionunkban összejöhetünk és a mi atyáink dolgaival foglalatoskodhatunk. Mennyi őszinte jóérzés virágzik ki ilyenkor szívünkéből: egyházunk ügyei iránt való szeretetteljes érdeklődés, személyes barátságok, kedves emlékek derüje, távoleső, de rokonszivek találkozásának édes pillanatai.

Fájdalom, az utóbbi idők aggodalmát, elkeseredést is bőven zuditanak ránk. A Főtanács komoly tárgyalásai mostanság legtöbbszörre arra irányulnak, hogy miként védjük meg egyházunk hajóját szélvészektől gonosz mérgétől és az alattomos zátonyok veszedelmeitől. Ám a kedvetlenség és aggodalom óráiban jólesik egymás arcába tekintenünk: ilyenkor új erőt és új elszánást meritünk a közös fájdalomból!

Összetartás, együttérzés: ez a mi menekvésünk ezekben a nehéz időkben. Dolgozni az összetartásért: ez ma nemcsak a legsúlyosabb kötelesség, de a legszebb hivatás is.

A Dávid Ferenc-Egylet erre a legszebb hivatásra, erre a legsúlyosabb kötelességre vállalkozott. Az idei közgyűlés is, az egész unitárius világ összefogásának, szervezésének égető szükségéről tett tanuságot. Örömmel állapítottuk meg, mennyire megnövekedett a készség és buzgóság egyházunk ügyei iránt, milyen sokoldalú érdeklődés kíséri figyelemmel egyleti életünk minden mozzanatát. Azt a reménységet meritjük ebből az érdeklődésből, hogy a kidöntött fák helyett újak fognak fölsarjazni, melyeknek gyökerei a szívekbe fogóznak és a megmaradásnak drága eledelét fogják teremni számunkra.

*

A Dávid Ferenc-Egylet közgyűlését november hó 3-án délután tartotta meg. Ez alkalommal a kollégium díszterme zsúfolásig megtelt a vidékről besereglett és a központból összegyűlt közönséggel.

**Br. P. Horvát Kálmán
megnyitó beszéde.**

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Betegségem, — hosszas és fájdalmas idők eltelte után, melyek megakadályoztak az elnöki szék elfoglalásában — üdvözlöm Önöket.

A sors, mely az emberek tetteit első sorban irányítja — keletlen, komor képét fordítja felénk, — de ez ne csüggyessen el, álljunk munkába bizalommal, szeretettel és a kötelesség azon tudatával, mely törekvéseink sikerét biztosítja, hogy mi az erkölcsi és vallásos élet gyarapítására törekszünk, minden politika kizárásával; azt hagyjuk azokra, kiket illet. Ez nem azt jelenti, hogy mi teljesen érzéketlenek vagyunk és lehetünk fajunk, a magyar faj mostani ádáz életküzdelmében, mikor az lépten-nyomon, semmivel sem indokolt és elkeserítő támadásoknak van kitéve, azok részéről, kik minden tetteinkben a rossz, ellenséges indulatot vélik látni, pedig az csak a szegény, tehetetlen, legyengült ember védekezése, ki a még kezén levő szerény vagyontöredékét megmenteni törekszik, másfelől, ha tapasztaljuk, hogy valamely hasznos, országos építő munka csak azért nem talál támogatásra, mert magyar fő gondolta, vagy magyar kéz dolgozta fel.

Ezen kóros állapoton segitenünk kell!

Közelítsünk egymáshoz a szeretet és a kölcsönös bizalom jegyében, mert csak így állapíthatjuk és erősíthetjük meg, minden, ez ország területén századok óta békében és testvéri szeretetben együttélő nemzetek között, a faj- és valláskülömbőség dacára, a szeretet és kölcsönös megértés alapján, a szükséges lelki és társadalmi békét. Ugy legyen!

A közönség a megnyitó beszéd után zajos ünneplésben részesítette ősz elnökét.

A jövőért.

Pap Domokos főtitkár általánosságban vázolja a lefolyt év történetét. A részletekre nézve az Unitárius Közlönyre utal, mely tüzetesen közli az egyleti élet krónikáját.

— Mostani közgyűlésünkön a *jövőt* akarjuk építeni — szól a titkári jelentés. Egyletünk fejlődésének mai állapotában bizonyos kérdéseket nyilvánosan és közös megbeszéléssel tisztáznunk kell és az eredményeket a központi vezetésben és a körüli meg egyházközségi munkában felhasználunk.

— Az ügyrendet, amelynek hivatása lesz az egyetemes érdekek célokát kitűzni: alapvételeiben elkészítettük. Vannak azonban kérdések, amelyekre nézve gyakorlati emberek véleményét szeretnők hallani. Ezeket a kérdéseket már fel is adtuk egyes tagtársainknak s e gyűlésünket éppen arra szántuk, hogy a feleleteket meghallgassuk s ha arra szükség lesz: megvitassuk. Azt reméljük, hogy ezen az uton a gondolatok nemcsak tisztázódnak, de rögződni is fognak a hallgatóság lelkében.

A nők járjanak elől jó példával!

A Nők Szövetségének a munkássága mind szélesebb köröket ölel föl. Ezen a réven sok erkölcsi haszon ígérkezik egyházi életünk számára, rajta kell hát lennünk, hogy a szervezkedés általánossá váljék. A kolozsvári központ példáját *dr. Boros Györgyné* lelkes ügyvezető-alelnök a következő ismertetésben tárta a közgyűlés elé:

Tisztelt Közgyűlés!

Miután az idő rövidsége miatt nem tehetünk terjedelmes titkári jelentést, így én fogok egy pár szót szólani a Nők Szövetségének az ideai működéséről. Örömmel jelenthetem, hogy élünk és dolgozunk szeretettel, kitartással, mindnyájan egy szívvel, lélekkel. Minden hónap első csütörtökjén választmányi gyűlést tartunk. Főcélunkat, a vallásos élet ápolását soha egy percig sem tévesztjük szem elől. A templomot kora tavasztól késő őszig minden vasárnap virággal díszítjük. A templom látogatását úgy jó példával, mint figyelmeztetéssel igyekszünk élénkebbé tenni, (amire bizony sajnos a mostani nehéz viszonyok között nagy szükség van). A múlt évben úgy, mint ebben is szándékszunk minden hónapban egy kötökének nevezett összejevetelt tartani. Ezeknek a fő célja, melyet sikerült is elérnünk az, hogy jobban megismerjük és megszeressük egymást. Kézimunka, tárgyalás és mulattatásul egy kis tartalmas zene és énekszám mellett gyorsan és kellemesen eltelik a délután. Melegen ajánlhatom vidéki egyleteink ügyelmébe. Közelebről egyik régi óhajtasunk is sikerült, amennyiben megalakítottuk az unitárius nők énekkarát. Ebben fiatal asszonyaink és lányaink, akik egy kis hangot éreztek a torkukban, mindnyájan örömmel vettek részt. A betanítás és vezénylés nehéz munkájáért, melyet Útó Lajos tanár sokféle elfoglaltsága mellett is készséggel végzett, ez uton mondunk hálás köszönetet. Különben ma a D. F. E. közgyűlésén és holnap a templomozás alkalmával be is fogunk mutatkozni kedves vendégeinknek. Jelenthetem és pedig némi büszkeséggel, hogy a D. F. Egyletnek, melynek kebelében megalakultunk nem csak segítőtársa, hanem nélkülözhetetlen kiegészítő része lettünk. Vannak olyan dolgok, melyeket nálunk nélkül meg sem tudna csinálni. Ilyenek a jótékonycélú estélyek, melyeknek rendezését mondhatni legnagyobb részben mi vállaltunk magunkra. Még csak egy pár szót jövő terveinkről, melyhez mindnyájuk szíves segítségét és támogatását kell kérnem. Szeretnők meglátogatni és vigasztalni a beteg és munkaképtelen hitsorsosainkat. Szeretnénk alkalmazást vagy munkát szerezni azoknak, akik erre rávannak szorulva. Szeretnénk segíteni a szűkölködőkön és szegényeken. Szeretnénk örömet szerezni a szegény gyermekeknek karácsonykor vagy vizsgák alkalmával. És főképen szeretnők figyelemmel kísérni a hadiárva sorsát és segíteni rajtuk ahol lehetséges. De nem tudni hol és hogyan találjuk meg őket. Ezért kérem az érdeklődőket szíveskedjenek tudósítani minket, főtitkárunkat Ürmösi Károlynét vagy engemet az egyes esetekről és személyekről, akik segítségre szorulnak. Pár ajánló sort

kérünk a paptól pl. ha valaki más vidékről idejön, hogy mi állást vagy munkát kereshessünk neki. Sajnos egyelőre inkább csak erkölcsi támogatást tudunk nyújtani. Azért csekély tehetségünkhöz mérten már eddig is anyagilag is segítettünk olyan esetekben, ahol igazán szükségét láttuk. Hogy mennyi nehézséggel küzdünk ezen a téren legyen szabad csak egy esetet felemlítenem: Mult évben két tagtársunk elment, hogy felkeresse és meglátogassa a kórházban fekvő unitárius betegeket. De be sem engedték őket, mert az intézőség azt mondta, hogy nem engedhetik meg az egyes felekezeteknek, hogy látogassák betegeiket. Míg ha valakinek a tudósítására tudnók névszerint, hogy kit kell keressünk, nem lennénk i y könnyü elutasításnak kitéve. Azért tehát újból is kérem a szíves segítségüket. Ezzel be is fejeztem és kérem bocsássanak meg, hogy pár szónak tervezett jelentésem kissé hosszabb lett.

Az Egylet tagozatai.

A Dávid Ferenc-Egylet utóbbi két évének legfontosabb eredménye, hogy a szervezés az egyes *egyházközségek*re is kiterjed. Az ügyrendnek egyik igen fontos feladata, hogy az egyházközségi egyleteknek egymás közötti kapcsolatait, valamint az *egyházkör*t fiókegyletekben való összefogását szabályozza. Ez ügy tárgyalására a központi elnökség *Ürmösi József* lelkészt kérte föl, aki előadásában sok értékes tanácsot adott a szervezők számára. Az egyházközségi és kör-i fiókegyletek munkaköréről a következőket jegyzi meg:

— Az élő tevékenységben működő falusi D. F. E.-ek csoportosulhatnak a közelfekvő kisebb falvakban — mint az a két Homoród vize mellett évek óta gyakorlatban van — sorozatos műsoros esték tartására. Így ha minden község egyháztársadalmi életében jelentős tényezővé válik a D. F. E., akkor lehet az egyházkör területén évenként egy-két nagyobb szabású, több szomszéd falu népét összecsoportosító D. F. E.-i népnepélyt tartani. De nyári időben és vasárnap délután. Hétköznap hiába tartjuk, mert a nép nem vesz részt, már pedig nekünk nem a mi gyönyörködtetésünkre, hanem falusi népünk lelki tápláltatására kell hogy a D. F. E.-i ünnepélyeket tartsuk. Ez ünnepélyek programja is olyan legyen, — különösen a mai időben — hogy egyházi beszéd, szavalatok, előadás mind az unitárius vallásos öntudat felébresztésére, ébrentartására szolgáljanak.

Ennek a szervezkedésnek két hatalmas, a mostaninál hatalmasabb támogatója lehet egyfelől az *Unitárius Közlönynek* a téli 4—5 hónapban népiesebb tartalommal való megjelenítése, másfelől az *Unitárius Naptárnak* a D. F. Egylet által való kiadása. Nincs időm ez utóbbinak részletes méltatására és kifejtésére. De a ki tudja és ismeri azt a körülményt, hogy a *kalendárium* milyen fontos és sok helyen egyedüli olvasó tényező, akkor a naptár egyesületi kiadását pártfogolni fogja. Többszörös haszon származnék pld. az *Unitárius Naptár* is népszerűbb és elterjedtebb, ismertebb és az az unitárius szellemű tartalom, mely abból áradna, termékenyítő és építő lenne. Ilyenformán képelem főbb vázlatban a szervezkedést

A Dávid Ferenc-Egyletek a helyes egyházpolitika szorgálatában.

A következő kérdés az volt: mi módon segíthetnének az egyházköri egyletek az ő nagyobb szellemi tőkájukkal az egyházközségi egyleteknek. E kérdésről *Ajtay* János lelkész mondotta el véleményét. Elengedhetetlen feladatnak tartja, hogy az egyházköri központok a legsűrűbb érintkezést tartsák fenn az egyházközségi egyletekkel, azoknak összejövetelein felolvasásokkal, zene- és énekszámokkal szerepeljenek. (Közbevetve örömmel jegyezzük meg, hogy a *kereszturi* körben a tanári kar lelkes közreműködéssel akarja gazdagítani a köri egyházközségek programjait.) *Ajtay* előadó roppant fontos szerepre hívja fel a köri egyleteket: rájuk kívánja bízni a szülőföldjükről elszakadt unitárius hívek tervszerű telepítését. Az elnökség részéről kérést intéztünk hozzája, hogy az unitárius település helyes irányításáról, mint városi eklézsiánk népességének biztosításáról lapunkba cikket írjon. Azt reméljük, hogy a D. F. E. ezen a révén az egyházpolitika egyik legfontosabb eszközévé válhatik.

Az ifjuság megnyitkozása.

A közgyűlés további folyamán szóhoz jutott az ifjuság is. *Lőrinczy* Dénes ifju lelkész, aki a nyáron tért vissza Angliából, nagyértékű felolvasást tartott, amelynek első részében az angol és magyar unitáriusok érintkezését vázolta angolországi kutatásai alapján. A felolvasás ezen részének érdekességét növelte, hogy a külföldi hittestvérekkel való érintkezés kezdetének ez évben van százéves fordulója. *Lőrinczy* továbbá nagyon tanulságos képet nyújtott az angol hitélet szépségéről és őszinte mélységéről. Hisszük, hogy mostani állomásának helyén, a népes és lelkes *lupényi* egyházközségben alkalmas lesz gazdag tapasztalatait egyházunk javára fordítani és reméljük, hogy lapunk értékes munkatársat fog nyerni benne.

A Dávid Ferenc-Egylet ifjusági köre közelebbről újra alakult. Az ifjuság céljait *Szentiványi Sándor* papnövendék a következő költői szárnyalású beszéddel ismertette:

Tisztelt Közgyűlés!

Hosszu évek teltek már el azóta, hogy az emberiség virága, az ifjuság elvesztette a lelkét. Egy nagy háboru szenvedései, küzködése, aztán egy borzasztó összeomlás, melyben ugy látszott mármár, hogy minden elveszett — ezek tették, hogy lélekvesztett, céltalan létü legyen az ifjuság. — De jött az új élet, jött a béke. A háboru irtózatából felszabadult ifjuság eszmélni kezdett. Lassan és tétovázva bár, de megindult, hogy megkeresse a lelkét. Egyesületekké alakultak, klubokat alakítottak, hogy ugy segítsék egymást. Aztán amint mind jobban kezdték visszanyerni a régi lelkeiket, életgyuladt a szívükbe és célokra szegződött a szemük. Gyönyörű álmok tárultak fel és ők gondolkodtak, hogy azokat valóra váltsák. Gyönyörű álmok, amelyek kis magból, semmisségekből keletkeztek, de magukba hordták egy nagyszerű jövő ígéreiteit. És az egyesületek

szaporodtak, Amerikában, Angliában, minden országában ennek a világnak, minden nemzet és minden vallás szervezkedett — csak mi nem. Csak mi hallgattunk sokáig, mi egy Istent valló székely-magyarok. Ugy látszott már, hogy betelt az idők teljessége, melyben elpusztulnunk rendeltetett és mi velünk fog veszni az a kis sereg is, amelyhez mi tartozunk. Mert jaj annak a népnek, jaj annak a valásznak, százszor is megérett az a pusztulásra, amelynek az ifjai lélek nélkül valók!

De ha sokáig is hallgattunk, végre mégis megébredt a mi ifjuságunk is. Egy életrebbenéssel tudtára adta azoknak, akik vigyáztak rá, hogy élni akar. Kevesen bár, de összeálltunk, hogy új tüzet gyűjtsünk csüggeteg lelkeinkbe. Aztán szétnéztünk, hogy hová közeledjünk, hol kérjünk segítséget életre kelő munkánkhoz?

Igy jöttünk önökhöz, a D. F. Egylethez. Ahoz az egylethez, amely csaknem negyven éve munkál kitarótan, hogy fölsegítse a porbafáradt lelkeket és új hitet gyujtson belé!

Ide jöttünk önökhöz, hogy segítsenek nekünk.

Eddig rossz utakon jártunk, tévelyegtünk és kísérleteztünk. Nagy tanácstalanságunkban nyomába szegődtünk minden kiáltó szónak. Hazátlanok voltunk és sovíniszták, istentelenek és bigottak ugyanakkor. Megfogott egy percre a Leninék tana és esküdtünk Garamira. Célkeresésünkben megcsapott a nyugati szellő és mi éktelen modernségünkben megátkoztunk mindent, ami a múlté. A másik perc aztán már a földreborulás és a megbánás perce volt, melyben bocsánatot kértünk apáink szentelte, drága multjainktól. — És mind e szörnyű végletek között ürességet éreztünk magunkban. Sehol sem találtuk meg a lelkeinket. Ime most ide jöttünk önök elé, adják hát vissza önök a régi lelkeinket! Azt a lelket, mely hajdan Dávid Ferencben lobogott, azt a lelket, mely mártirokat adott hitünknek, népünknek, azt a lelket, amely még megváltani képes ezt a porbanjáró, csak aljasságokban nagyszerű, szerencsétlen időt.

Egyet már mi is megtaláltunk a régi lelkeinkből. A hitet, hogy jöhet egy jobb kor . . . A keblünk már dagad a tennivágyástól és az arcunkon pír ül a lelkesedés hevében. Hisszük, hogy lehet még szebb ez a világ és boldogabb a jövő. Hisszük, hogy kitartó munkával elérhetjük azt és hisszük, hogy ez a munka mireánk vár fiatalokra. Hisszük, hogy nem mult el ok nélkül a Dávid Ferenc álma, hogy négyszáz év sem tudta semmivé tenni és hogy egy eljövendő század még diadalmasabban, még ragyogóbban fogja azt valóra váltani, az egy Istenség gyönyörű eszméjét. Kezet akarunk szoritani minden unitárius ifjuval és azt akarjuk, hogy ebben a kézszerítésben megértse egymást a tanuló és a földnek fia, a szellemi munkás és a földmivelő. S még többet is akarunk. Át akarjuk küldeni testvéri sorainkat országhatárokon, tengereken, hogy minden nyelv és minden nemzettel megtaláljuk a bátorító, segítő kapcsolatot.

Ma még kevesen vagyunk, kicsiny a számunk és kicsiny az erőnk. De tudjuk, hogy nem vagyunk egyedül. Tudjuk, hogy várnak

a mi szavunkra tengeren innen és tengeren túl. Tudjuk, hogy várnak reánk. Talán ebben a pillanatban sok ezernyi szem fordul mifelénk, messze kelet felé, keresve, várva, hogy mikor szólal meg innen is az új testvéri szó. Mi hát nem habozunk, erővel és bizalommal megindulunk. Ma még gyengék vagyunk, de holnapra talán megerősödünk. Holnap kitárjuk a karjainkat és belekiáltjuk a várakozó világba: Testvérek im hol vagyunk! S hisszük, tudjuk, hogy lázbagyul erre a kiáltásra ezernyi ifju arc, felénk tárja keblét millió ifju lélek és mi kezét-kézbe fogva megindulunk előre, az igazságért.

De ma még csak a lelkünket keressük, azt a lelket, mely erőt fog adni erre a fenséges harcra. Ma még csak a lelkünket keressük. Ebben kérjük mi a Dávid Ferenc-Egyletnek, önöknek mindany nyiuknak a segítségét.

Az Unitárius Közlöny Sivatásáról.

A nyilvánosság elé vittük az *Unitárius Közlöny* ügyét is; hadd halljuk az olvasók kifogásait és a meginduló elevenebb munkásságba ezt az eszközünket is eredményesen kapcsolhassuk bele.

Kovács Lajos lelkész, az ügynek fölkerült előadója a következőket mondotta:

— Hogyan lehetne az *Unitárius Közlöny*t népünk állandó olvasmányává tenni? Fontos kérdés, mellyel okvetlenül foglalkozni kell. Részét alkotja annak a nagy s mindinkább előtérbe nyomuló egyetemes kérdésnek, hogy miként kellene népünket úgy nevelni, hogy minden egyes az egyetemes egyház fenntartó elemének érezze magát?

Ezt a kérdést, legalább én úgy látom, még nem tartjuk olyan fontosnak, hogy kellő erővel célul tűzzük magunk elé. Pedig a mostani idő eléggé mutatja, hogy van-e e kérdésnek életbevágó fontossága vagy nincs.

De nem akarok itt ezzel bővebben foglalkozni. Itt csak annak a meggyőződésnek akarok kifejezést adni, hogy egész népünk lelkében ezer próba s megannyi sikertelenség ellenére is igyekeznünk kell a vallásos érzést mélyebbé tenni s az unitárius vallás és unitárius egyház értékét minden unitárius emberben nevelni.

Ezt a célt szolgálta eddig is sok jóakarattal és törekvéssel az *Unitárius Közlöny*. Olyan fontos missziót teljesített az unitarizmus érdekében, melynek jótékony hatását alig lehetne számokkal kifejezni. A belmisszió során ma is ugyiszólva az egyetien orgánum a nép között az unitarizmus szolgálatában. Sajnos, hogy fontos szerepe mellett is aránylag kevés előfizetője és rendes olvasója volt és van egyházunkban.

De minél szomorubb az idő; minél inkább érezzük, hogy népünk lelkére szüksége van egyházunknak, míg viszont népünk is valláserkölcsi és kulturális tekintetben első sorban egyházunktól várhat és kell várjon valamit, annál többet kell gondolkoznunk afelett, miként ébreszthetjük fel a kedvet és érdeklődést e lap iránt s miként terjeszthetjük ezt a nép között.

Az Unitárius Közlöny a D. F. Egylet orgánuma s így önként kínálkozik a terjesztési mód a D. F. E. útján.

Ennek a feltétele azonban az, hogy az egyletet kell minél jobban és minél szélesebb alapon megszervezni. Legnagyobb fontosságú az egyházközségi megszervezés, mellyel kapcsolatban a belmissziói munka leghatékonyabban gyakorolható. Ha az egylet és annak munkássága iránt az érdeklődés fel van ébresztve, könnyebb a kedvet is felébreszteni a lap olvasására. Ne arra törekedjünk, hogy a hívek előtt a hiányokat keressük, a nem tetsző vagy nem kielégítő cikkeket bírálgassuk, hanem igyekezzünk meglátni benne a jót, a célt, melyet szolgál s csináljunk hangulatot mellette.

Ajánlja, hogy a szerkesztőség szervezzen egy mindig készen álló írói kört a Közlöny számára. Időnként adjon egy-egy képet is, vázolja a világ eseményeit. Fordítson nagy figyelmet a szépirodalmi közleményekre.

Egy fontos évforduló küszöbén.

Az elhangzott indítványok és ismertetések kapcsán dr. Boros György ügyvezető alelnök összefoglalta a D. F. Egylet legközelebbi teendőit. A nyáron tartott püspöki vizsgálat tapasztalatai alapjain szívbemarkoló szavakkal hangoztatta az unitárius tevékeny közszellem megteremtésének szükségét és a szervezkedés támogatására hívta föl a hallgatóságot.

Ezekután püspök ur tartott megható visszaemlékezést a Dávid Ferencz Egylet megalakulásáról, amelynek munkáját annakidején dr. Boros György végezte el, míg magának Dávid Ferencnek dicső alakját maga püspök ur emelte ki az évszázadok feledékenységből. Jövő évben negyven éve lesz az első alakuló gyűlés megtartásának. Püspök ur felszólítja az egylet vezetőségét, hogy a fontos jubileum előkészítésére tegyen meg mindent. Reményét fejezi ki, hogy a jövő évi közgyűlésünk a negyvenéves forduló ünnepi fényében fog lefolyni.

Új erők az Egylet szolgálatában.

Az Egylet megnövekedett munkája új erők bevonását tette szükségessé. Sikerült a főtitkári állásra dr. Varga Béla teológiai tanárt megnyernünk, míg a titkári teendők elvégzésére Patakfalvi Zsigmond tanítót választottuk meg.

Idei közgyűlésünk — amint beszámolóink mutatja — lelkes hangulatban folyt le. Vajha jövőben, a negyvenéves évfordulón, minden eddiginél eredményesebb munkásságról számolhatnánk be!

LEÁNYAINKNAK, ASSZONYAINKNAK LEGSZEBB AJÁNDÉK

SZIVEMET HOZZÁD EMELEM..

NŐI IMÁDSÁGOS KÖNYV. o IRTA: DR. BOROS GYÖRGY.
KAPHATÓ: LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN KOLOZSVÁRT.

TŰZHELY MELLETT.

A temető üzeni . . .

Abban a retteneies küzdelemben, melyet életnek nevezünk; néha oly pillanatok vannak, melyek egész más világot mutatnak be, mint a minőben élünk. A sors csapásaiban, a jövő reménytelenségeiben, lemondásunkban, kétségbeejtő helyzeteinkben a jövő bizonytalanságainak szinpadáról egy-egy pillanatra felgördül egy-egy függöny, vagy a függönynek egy-egy részlete s úgy érezzük magunkat, mintha mi is láttunk volna egy darabot a megnyilatkozott egészből, az isteni kijelentésből.

Egy ilyen történetet beszélek el az alábbiakban.

— Egy nyári forró délután igen sok olyan dologgal találkoztam, ami az ember lelkét megszokta keseríteni. Mikor eljött az este, a nyugalomnak ideje, nem mertem lefeküdni, mert attól tartottam, hogy a napi fájó tapasztalatok után úgy sem fogok tudni aludni. Elindulok tehát hazulról. Hová menjek? Elmegyek ki a mezőre, ott a természet magával ragadó, csodálatos varázsa meggyógyítja a sebeket, amiket emberi gyarlóság okozott. Sokáig jártam ott a holdas éjben, úgy hogy elfáradtam. Hazajövet a temetőn, templom mellett vezetett el utam. Valahogy úgy jött, hogy üljek le megpihenni a sirhantok közé. Ott megnyugvást fogok találni. Le is ültem, majd két sirhant között hanyatt feküdtem és szemléltem a holdas éjben a bámulatos sok csillagvilágot.

— Vajjon van-e ott fenn élet, szenvedés, törődés, bukás és a jövő miatt való töprengés? — gondolám magamban.

— Vajjon ott fenn törődnek-e mi velünk? — adok fel magamnak olyan kérdést, amelyre nem is várok senkitől feleletet.

Majd tovább és tovább sok-sok kérdést adok fel magamnak: mi lesz egyházunkkal, mi lesz mi velünk, az anyabrszágtól elszakadt szegény magyarokkal? Megfogunk-e élni, fönnt fogunk-e maradni? Vagy pedig csak hírünk, nevünk marad meg? Azt fogja-e mondani majd a késő kor krónikása: volt egyszer egy nép, a székely nép, amely több mint ezerszáz év között fönnt tudott maradni az élet küzdelmében, de az utódok gyengék, hiénélküliek, gyávák és tunyák voltak, őseik erényeivel, önmaguk és jövőjük biztosításával nem törődtek s ezért nyomtalanul eltűntek az élet szinpadáról??...

Amint ezeket a gondolatokat, kérdéseket feltettem, szokatlanul mély fájdalom nyilallik át szívemen. Nem tudok rá felelni. A fájdalom csaknem önkivületi állapotba taszít...

— Feleljetek hát ti — teszem fel a kérdést egész lelkemből — akik ott a sirhant alatt vagytok!...

Alig hangzott el a szó ajkáról, csodás látomást látok. Mindenik sirból egy-egy szellem lép ki könnyedén, lengén, mintha csak a domborodó hantok lehelletei volnának. Egész nagy sereg veszen körül engem, sokkal nagyobb, mint mikor az élő egyháztagok együtt vannak. A halottak többen vannak, mint az élők...

— Kérdeztél és mi felelünk, — mondja egy szellem, aki éppen a Hajós Mihály pap sirjáról szállott föl.

— Sok mindent nem szeretünk, ami a földön van. A templomok igen sokszor üresek, a korcsmák pedig mindig telve vannak.

— Nem szeretnek az emberek egymásnak segíteni — folytatja a másik pap, Goró István szelleme — pedig én mindig arra tanítottam az embereket, hogy egymáson segítsenek. Magam is egy égő ház oltásakor kaptam a halálos betegséget.

— Nincsen összetartás az emberek között — mondja egyik hősi halott szelleme. Hiába véreztünk el, elfelednek minket, elfelednek mindent, ami magyar erény, magyar érték. Nem gondoskodnak a hadi árvákról, üres, sőt léha szívűek az emberek, ha az önfeláldozásról van szó. Az ilyen népért és gondolkozásért nem volt érdemes fiatal életünket feláldozni, de százszorta jobb halottnak lenni, mint léha, önző, komolytalan élők közt lenni.

— Nem tudnak most igazán áldozni az emberek, mint az én időmben, — mondja egyik gondnok, aki alatt a templomot építették.

— Mégis csak valami jó is van most is, — mondja egy másik gondnok szelleme. — Lám harangot vett az eklézsia népe s ami fő, szívesen adták össze érette a pénzt.

Erre a szellemhad összenéz és mintha egy lény volna a nagy sokaság, megnyugodva, kiengesztelődve mondja az egész : Szép, szép, szép.

Goró szelleme hozzá teszi: Csak ezután sem kell csüggedni.

Az elismerés a harangvásárért oly barátságosan volt mondván, hogy előbbi dermedtségemből egészen megjuhászódtam. Ugy éreztem magam, mintha barátok, édes testvérek között lennék. Ez fölbátorított arra, hogy megismételjem a föltett kérdést: Mondjátok meg ti szellemek! mi lesz a mi jövőnk? Feleljetek a kérdésre, amit már fölvettem?!

Erre is Goró felelt:

— Élni fogtok, élnetek kell. De tud meg s ezt mondj meg minden unitáriusnak és minden magyarnak: hit, buzgóság, áldozat, a mult hagyományainak megbecsülése az, ami a magyarnak s unitáriusnak az életet, a jövőt biztosítja. Tartsatok össze, szeressétek, segítsétek egymást. Templomaitok, iskoláitok legyen a legféltettebb kincsetek, mert ezek a társadalomnak a lelkei, ha az nincs, a társadalom is csak hulia lesz, mint a test lélek nélkül...

Ezzel a nagy sereg eltűnt, én egyedül maradtam a temetőben a sirhantok között, a sírkövek mellett. A hold éppen lemenőben volt, a temetőn kívül levő domb nagy árnyékot vetett a templom oldalára. Én magamba mélyedve haza felé indultam s erősen elhátróztam, hogy megírom amit láttam, amit a temető üzent.

Unitáriusok! Magyarok! Halljátok és értsétek meg a nagy üzenetet: Jövők, fennmaradásunk kérdése az iskola és templom kérdése. Ha ezekért áldozni tudtok, a jövő — a mienk, a győzelem biztos.

Benczédi Pál.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A királynál. Főtanácsunk számba vette iskoláink sokféle bántságát, miután a kormánytól csak ígéreteket kapott, de orvoslást nem, elhatározta, hogy a király Őfelségéhez folyamodik. A folyamodás személyes átnyújtására megbízást kapott dr. Boros György főjegyző és dr. Ferencz József egyh. tanácsos aa. Leutaztak Bukarestbe, ahol a főjegyző kihallgatást kért és meg is nyerte november 9-re. Pénteken d. e. fél 11 órakor jelentek meg Őfelségénél. Főjegyző aa angol nyelven a következő beszéd kíséretében nyújtotta be:

Királyi Felség!

Az Unitárius Egyház nevében bátorkodunk őszinte hódolatunkat fejezni ki királyi Felséged előtt. Az unitárius Egyház büszke a történelmére. Évszázadokon át a szabadság és a kultura fáklóját lobogtattuk Erdélyben. Ezt a munkát szándékozunk folytatni az Egyházban és iskoláinkban a békeszerződésekben biztosított törvényes jogainknál fogva a mi népünk és mindazok számára, akik hozzánk folyamodnak. A mi evangéliumunk a szeretet evangéliuma a Jézus Krisztus szellemében. Mi a legjobb viszonyban élünk Erdélyben minden nemzettel. Több román polgár, akik most az országban vezető szerepet visznek, a mi iskoláinkban tanult. Miután a kormánynak némely rendeletei akadályt gördítettek egyházunk elébe, kénytelenek vagyunk ügyünket királyi Felséged elébe terjeszteni, hogy vizsgáljék meg és biztosítsa iskoláink szabadságát. Ebben a reményben legyen szabad átnyujtanunk alázatos kérésünket. Kérjük Istent, áldja meg Felségedet hosszú élettel, országát békével és boldogsággal, hogy sokáig uralkodhassék felettünk Isten dicsőségére.

Őfelsége igen kegyesen fogadta a küldöttséget. Hosszasan fejtegette a Felség az új helyzetbe jutott polgárok, egyházak és iskolák iránti érdeklődését és tájékozottságát. Nagy jóindulattal igyekezett megnyugtani, hogy békességet és megelégedést kíván biztosítani s ezért a kérvényt figyelembe veszi és megvizsgálhatja. Reméljük a legjobbat, mert előbb-utóbb a jog, törvény és igazság fog diadalmaskodni.

A Főtanács gyűlése november 4 és 5 napjain rendkívüli nagy érdeklődés mellett folyt le. Egyetértés, jó indulat és szeretet mutatkozott minden tanácskozásban. A nehéz idő próbára teszi a türelmet és kitermeli a bölcs megfontolást. A megjelentek között igen szép számmal voltak olyanok is, akik még nem tagjai. 128 unitárius férfi egyetértő munkája dolgozik minden reménységre.

Egyházi titkárt választott a Főtanács dr. Mikó Lőrinc személyében. Kipróbált erő és olyan egyházas érzés tulajdonosa, akitől bizalommal várhatjuk egyházunk ügyei pontos és lelkiismeretes végzését. Az ő munkája sikerét az egyházközségek, iskolák és az egyházkörök felelős vezetőinek lelkiismeretes munkateljesítése fogja biztosítani. Örömmel üdvözöljük.

Új teológiai tanár. Az Egyházi Főtanács november 5-én tartott gyűlésében majdnem egy akarattal megválasztotta Teológiai Akadémiánk tanárának dr. *Varga Béla* v. egyetemi magántanárt, aki mint rendes tanár több éve működik kolozsvári főgimnáziumunkban. A jeles filozófus már jó névnek örvend széles körben és nagy bizalommal tekintünk elébe teológiai működésének. Szívélyesen üdvözöljük.

Új egyháztanácsosok lettek a Főtanácson: Geréb Zsigmond, Kovács Imre lelkészek, dr. Gelei József, dr. Fekete Gyula, dr. Gáspár János, Biás István, dr. Borbély Ferenc, Raffai András, dr. Veress András, dr. Mikó Gábor, dr. Mikó Ferenc, Nagy Kálmán, Bartha Miklós, Szentkirályi Gusztáv, Pap Dénes, Perédi György, dr. Barabásy Albert, Kuti Károly, Varga Sándor, Bedóházy Gábor, Botár János, Kénosi István, Ormai Kálmán, Csegezi Márton, Vaska Dezső, Kelemen Jenő.

Választások a Főtanácsban. A jogügyi bizottság elnöke lett dr. Váradi Aurél, fegyelmi bírák: dr. Váradi Aurél, dr. Abrudbányay Géza, a másodfoku közig. bíróság tagjai: dr. Abrudbányay Ede, dr. Gál Kelemen.

Magyarországi testvéreink munkássága épp úgy érdekelt, mintha a miénk volna. A múlt évben megindították Unitárius Értesítőjüket. Ebben havonként elmondják amit csináltak és amit terveznek. A Dávid Ferencz Egylet lobogóját Perczelné, Józán és lelkes társaik fenn lobogtatják. Most nagy örömben vannak, mert angol és amerikai hitrokonaink segítségével unitárius otthon számára egy hatalmas épületet vásároltak, melyben diákinternátus, imaház és iroda fog lenni. Dr. Csiki Gábor van megbízva az otthon ügyei lebonyolításával. Jó hírképpen vegye mindenki.

A Dávid Ferenc E. ifjusági köre Kolozsvárt újra szervezés alatt van. Teológus ifjaink élén Szentiványi Sándor IV. éves, aki már jó nevet szerzett irodalmi téren is, kezébe vette a szervezés munkáját. A D. F. E. választmánya reméli, hogy kolozsvári ifjaink majd a községek ifjuságát is magok után fogják vonzani. Az ifjuság valásérkölcsl újanevelésére igen nagy szükség van. A mi iskolai ifjuságunktól igen sokat várunk és remélünk.

A homoródjánosfalvi unitárius Nőegylet az elmúlt télen is működését tovább folytatta. A téli vasárnapestéli összejövetelek annyira látogatottak voltak, hogy a nyári vasárnap délutánokon is tovább folytattuk. A Nőegylet tagjai önként elhatározták, hogy a tagsági díjat minden évben megfizetik. Közadakozásból karácsonyfat

állítottunk a gyermekek részére; ez alkalommal a Nőegylet céljaira kitétt persely 110 leu önkéntes adományt juttatott pénztárunknak. A nyár folyamán rendezett majálisnak tiszta jövedelme 825 leu, mely összeget igyekszünk okszerűen felhasználni. Istennek segítségét kérem munkánkra. *Sigmond Józsefné* nőegyleti elnök.

Kérelem. A székelykereszturi unitárius egyházkörben az esperesi állás megüresedvén, tanár, pap, tanító és világi afiai feltűnő sokan arra kértek, hogy vállalkozzam az esperesi teendők végzésére, mely állásra szeretettel és bizalommal megválasztani készen állanak. Lelkem, szívem legnagyobb mélyén keresem a szót, hogy e nekem szánt kitüntetésért hálás köszönetet mondhassak. Ez a bizalom lan-
kadó életem legszebb koronája. Ezzel arra hívva el, hogy én legyek legnagyobb egyházkörünk első munkása, vészés tengeren hanykódó csólnakunk evezője. Első eset életemben, hogy a szeretet hívó szavának engedelmeskedni nem merek. Lelkem készségének ellentmond testi erőtelenségem. Operált szemem gyengesége miatt — ha más gyengeségeimet elhallgatom is — nem tudnám teljesíteni az esperesi teendőket úgy, hogy azon az én lelkem megnyugodhatnék. *Már pedig most legény kell a gátra!* Vészés viharban léket kapott egyházunk hajója. Az elsüllyedéstől meg kell menteni. Fásult közöny ül a lelkeken. A jéghegyeket is föl kell melegíteni! Ma Dávid Ferenczekre, Szilveszterekre van szüksége egyházkörünknek, kik szívvel, lélekkel papok, kik vonzanak, mint a delej és világosítanak mint a nap. Egyházam iránti mélységes szeretettel kérem azokat, kik nekem egy egyházkör legszebb kitüntetését szánták: bocsássanak meg, hogy óhajtásuknak engedelmeskedni nem merek. Ha én gyengeségem tudatában erőmet felülmuló munkára vállalkoznám, megszegyenülhetnének jóakaróim és én sem tudnék megállani lelkiismeretem előtt. Midőn hálás köszönetemet kifejezem jóakaróim iránt, vagyok lekötélezett szolgáljuk *Deák Miklós* unitárius lelkész. Székelyszentmihály, 1923. november 7.

Népünkért, a mi kedves és értékes székely testvéreinkért 33 éve gondolkozunk és dolgozunk az *Unitárius Közlöny* lapjain. Tudjuk, hogy sok ezren szívesen olvasták. Arról is értesültünk, hogy jó barátjoknak nézték ezt a kis lapot. Azt meg sok levélből be tudnók bizonyítani, hogy a harctéren milyen boldog órákat szerezünk vele a lövészárookban sinylődő katonáknak. De azt meg nem tudjuk megérteni, hogy mégis miért nem kívánja látni némelyik faluban csak egy székely atyánkfia is. Mert azt csak nem akarják elhívetni velünk, hogy 20 forintot sajnálnának egy egész évi olvasmányért.

Egyházi mozgalmainkról szívesen közlünk tudósítást, mert a mozgás *élet*, ahol az élet szünetel, ott a haldoklás, majd meg a halál kopogtat be az ajtón. Tényeket és terveket kérünk.

A vallásos oktatás mindenütt a mi kezünkben van, Tőlünk függ a jövődő kepefizetők hite és áldozókészsége.

Az egyházközségek történelmét mindennap írni kell, mert a mult a jelen napjaiból tömörül össze. Ami ma történik, az holnap már a multé lesz. Amit ma végez a pap vagy a hive egyházában, az biztosítja a holnapot. Jó dolog, ha a pap még a kisebb eseményeket is naplószerűleg följegyzi. Ennek az alapján az év elmúltával könnyű megírni a visszatekintő jelentést. A püspöki vizsgálószék mindenütt elrendelte, ahol megjelent. Remélhető, hogy minden lelkész készíti a naplójegyzeteket már csak azért is, hogy önmagát ellenőrizze és igazolja.

A szegények és az özvegyek jó példát mutattak a püspöki vizsgálati uton. Napszámos emberek, özvegy asszonyok odaállottak az Urasztala mellé, ahol jegyezték a szeretetből megajánlott segélyösszegeket. A jegyzőkönyv szerint a kereszturi körben 37 özvegy-asszony és csaknem mindenik egyházközség harangozója meghozta az áldozatot. Jézus mondását idézzük: Bizony mondom néktek, hogy bőséges lesz az ő jutalmuk a mennyekben, mert mindenki a maga jutalmát veszi el.

Szives kérelem. Tisztelettel kérem mindazokat, akik megkapták „A keresztyénség helye a világ vallásai között“ c. fordításomat, sziveskedjenek az árukat a füzeteknek hozzám beküldeni. Dr. Kiss Elek.

A keresztyén vallások szövetsége megalakult Bukarestben október 25-én. Az értekezleten jelen volt dr. Boros György főjegyző, akit az intéző bizottság alelnökévé választottak. Az értekezlet előkészítője dr. Romsay angol megbízott títkárról volt.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába a f. évi június 20-tól október 18-ig előfizetői díjat fizettek: Pálffy István Marosludas, Idős Benczédi Sámuel Bencéd, Fekete Dénes, Német Albert Székelyudvarhely, Toperczer Elekné Felsőbánya 1923-ra, Buzogány Elek Székelyderzs félévre; Vas Elekné, Gálffy Józsefné, Blotár Jánosné, Gáspár Ferencné, Bálint Eszter, Ifj. Vas Józsefné, Gáspár Ida, Vas Andrásné, Jakabfi Mózesné, Simon Balászné, Gáspár Tamásné, Demeter Józsefné, Özv. Vas Ferencné, Gálffy Ferencné, Katona Ferencné Firtosmartonos, Biró Mihályné Betfalva, Darkó Zsuzsika Székelykeresztur, Szász Ferencné Dicsőszentmárton, Kovács Dénes Szászrégen, Felcserné Gyöngyössi Ibolya Vargyas, Dr. Erdődy Endre Mőcs, Geréb Zsigmond Fiátfalva, László György Budacul Sasesc, Csupor András Borév, Inczeffi Lajos, Bálint Endre Szászrégen, Kilyén Zsigmond, Balog István, Mihály Sándor, Kúti Sándor Ikland (félévre); Pap Lajos Bencéd, Máté Sándor Szentháromság, Pataki Józsefné, Német Kata Miska Alsójára, Borbély Gyula Szászrégen, Benczédi Sándorné Firtosmartonos, Idős Kisgyörgy Áron Nagyajta, Komáromi Márton, Gálfi Máté, Hosszu Zsigmond Mészki; Harminc előfizető Kolozs; Vaska Dezső Kolozsvár; Várady Domokos, Szabó Ferenc, Simon István, Ferenczy Sándor, Veress Károly Alsójára; Derzsi Kálmán Érmihályfalva, Lukácsi Zsigmond Tordátfalva; Gönczi Sán-

dor, Löfi Béla, Szász Sándor, Dr. Szatmáry Miklós Szind; Székely Miklósné Torda; Borbély András Torockó; Dr. Gálffy Miklós, Özv. Blási Józsefné, Deák János Kolozsvár 1923-ra. Alapítói díjban fizettek: Kahlfürst Imre és Fekete Pál Kolozsvár, Botár Ferenc Borév 100—100 leut. Kvár, 1923. okt. 18-án. Gálfi Lőrinc pénztárnok.

Hivatalos közlemények.

LVI. Szám: 1682—1923. eln. Körirat esperes, lelkész és tanító afiaihoz. Értesitem lelkész és tanító fiait, hogy Kolozsvár székhelyvel megalakult a Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetsége, melynek célja az Erdélyben és Bánságban levő hitelszövetkezetek egyesítése, megszervezése, egységes vezetése, a hitelszövetkezetek hiteligényeinek és áruszükségeiknek kiegészítése, közös beszerzések megszervezése és elősegítése. Felhívom lelkész és tanító fiaimnak figyelmét a szövetkezet támogatására és olyan községben, ahol hitelszövetkezet nincsen, szövetkezet alapítására. Kolozsvárt, 1923. okt. 30. *Ferencz József s. k.* unitárius püspök.

LVII. Szám: 1564—1923. Körirat esperes és lelkész afiaihoz. Miheltartás végeit közlöm, hogy a pénzügyminiszterium 105.009 sz. alatt a vallásügyi miniszteriumot arról értesítette, hogy a papoknak különböző papi szolgálmányaik utáni jövedelme alkalmi (esetleges) jövedelem számba menvén, az adótörvény 48. §-a szerint adóköteles. Kolozsvárt, 1923. okt. 31. *Ferenc József* unitárius püspök.

LVIII. Szám: Ad. 1435—1923. eln. Körirat esperes és lelkész afiaihoz. Ürmösi József lelkész afia az V-ik elemi osztály részére engedélyezett „Unitárius Egyház Története“ című művét, melyből már csak 40 db. van készletben, újabb kiadásra az egyháznak felajánlotta. A Nevelésügyi Bizottság véleménye alapján felhívom hitoktató lelkész fiait annak folyó november hó 30-ig leendő jelentésére, hogy kinek-kinek mennyi a könyvből az évi szükséglete és minő tapasztalatokat szereztek tanítás közben a könyv használhatóságáról? Értesitem egyúttal a 129—1923. számra hivatkozással lelkész fiait, hogy Ürmösi József: Oszövetségi és Benczedi Pál: Újszövetségi bibliai történetek című tankönyvei megjelentek és az egyház pénztári hivatalnál példányonként 12 Leuért kaphatók. Kolozsvárt, 1922. október 31-én. *Ferencz József*, unitárius püspök.

LIX. Emlékeztető az október hónapban kibocsátott körrendeletekről, melyek az Unitárius Közlönyben nem jelentek meg: 1617—1923. körirat esperes afiaihoz és iskolaszékekhez a közoktatásügyi miniszter 100.088. sz. rendelete tárgyában. Jelentések nem küldendők. 1618—1923. körlevél esperes és lelkész afiaihoz a parochiális hitdek adója tárgyában. Jelentések nem küldendők.

Hirdetés. Telmann Béla uridivat termében *papi palástok* mérségeit áron készülnek, mely célra a szabályszerű anyag állandó raktáron van. **Brassó, Lóplac 1. szám.**